

<https://printo.it/pediatric-rheumatology/RS/intro>

Terapija lekovima

Verzija 2016

7. Metotreksat

7.1 Opis

Metotreksat je lek koji se već duži niz godina koristi kod dece za lečenje različitih reumatskih bolesti. Prvobitno je korišćen kao lek protiv raka, zbog svoje sposobnosti da usporava deobu ćelija (proliferaciju).

Ovaj efekat leka ispoljava se samo kod primene visokih doza.

Upotrebljen u malim, povremenim dozama, metotreksat ispoljava svoj protivupalni efekat drugačijim mehanizmima. Kada se daje u malim dozama većina neželjenih efekata ovog leka se ne ispoljava, ili su efekti krajnje blagi i lako se mogu uočiti i lečiti.

7.2 Doziranje/način primene

Metotreksat je na tržištu dostupan u dva glavna oblika: tablete i rastvor za injekcije. Dozira se jednom nedeljno, istog dana u nedelji. Uobičajena doza leka je 10-15mg/m²/nedeljno (maksimalno 20mg/nedeljno).

Dodatak folne ili folinske kiseline 24h nakon primene smanjuje učestalost nekih neželjenih efekata.

Način davanja leka, kao i dozu određuje lekar u zavisnosti od težine bolesti svakog bolesnika.

Tablete se mnogo bolje resorbuju ukoliko se uzimaju pre obroka, najbolje sa vodom. Injekcije se mogu davati potkožno, slično insulinskim injekcijama, ali se mogu davati i u mišić ili retko u venskim putem.

Lek dat kao injekcija značajno se bolje resorbuje i izaziva znatno manje stomačnih tegoba. Lečenje metotreksatom obično je dugotrajno.

Najveći broj lekara preporučuje da se terapija nastavi još 6-12 meseci nakon što se bolest smiri tj. postigne remisija.

7.3 Neželjeni efekti

Najveći broj dece koja koriste metotreksat ima vrlo malo neželjenih efekata, koji uključuju mučninu i nelagodnost u stomaku. Ovo se može izbeći, ukoliko se lek uzima tokom noći. Upotrebom vitamina folna kiselina može se sprečiti pojava ovih neželjenih efekta.

U nekim slučajevima upotreba lekova protiv mučnine i/ili promena načina uzimanja leka (injekcije umesto tableta) može sprečiti pojavu stomaćnih tegoba. Neželjeni efekti se mogu manifestovati kao afte u ustima ili ili ređe kao ospa po koži. Kašalj i otežano disanje vrlo se retko sreću kod dece. Uticaj na smanjenje broja krvnih ćelija, ako se javi, uglavnom je blagog stepena. Oštećenje funkcije jetre sa dugotrajnim posledicama (fibroza jetre) izrazito je retka kod dece, jer drugi predisponirajući faktori kao što je konzumacija alkohola, kod dece nisu prisutni.

Lečenje metotreksatom se prekida ukoliko su enzimi jetre povišeni, a započinje ponovo kada se oni vrata u granice normalnih vrednosti. Zato su neophodne redovne laboratorijske kontrole. Rizik od infekcija nije povećan kod dece koja se leče metotreksatom.

Ako je Vaše dete adolescent neke druge činjenice mogu da budu od posebne važnosti. Ovo uključuje strogu zabranu konzumiranja alkohola, jer on značajno povećava toksičnost leka na jetru. Pored ovoga, metotreksat može da naškodi razvoju ploda u toku trudnoće, pa je neophodno preduzeti mere kontracepcije ukoliko je adolescent seksualno aktivan.

7.4 Glavne indikacije u dečjim reumatskim bolestima

Juvenilni idiopatski artritis

Juvenilni dermatomiozitis

Juvenilni sistemski eritemski lupus

Lokalizovana skleroderma

Istraživanja na polju otkrića novih lekova sprovode farmaceutske kompanije i istraživački centri koji pripadaju Paediatric Rheumatology International Trials Organisation (PRINTO) i Paediatric Rheumatology Collaborative Study Group (PRCSG at www.prcsg.org). PRINTO i PRCSG su uključeni u dizajniranju protokola i formulara za bolesnike,

sakupljanju podataka o bolesnicima, statističkoj analizi i objavljivanju rezultata u medicinskoj literaturi.

Pre nego što Vaš lekar propiše novi lek, on mora brižljivo da bude testiran u pogledu bezbednosti, a njegova efikasnost mora biti testirana kroz kliničke studije. Generalno, razvoj novih lekova kod dece prati razvoj kod odraslih, ali u ovom momentu neki lekovi su dostupni samo za lečenje odraslih. Sa rastućim brojem novih lekova koji su dostupni, primena nelicenciranih lekova biće sve ređa. Možda biste želeli da pomognete u razvoju novih medikamenata na taj način što bi učestvovali u kliničkim studijama.

Dodatne informacije se mogu naći na sledećim vebstranama:

PRINTO www.printo.it; www.printo.it/pediatric-rheumatology/

PRCSG www.prcsg.org

Kliničke studije u toku:

www.clinicaltrialsregister.eu/

www.clinicaltrials.gov

Dogovoren plan za razvoj novih lekova kod dece u Evropi:

www.ema.europa.eu/ema/index.jsp?curl=pages/medicines/landing/pip_research.jsp&mid=WC0b01ac058001d129

Autorizovani lekovi za primenu kod dece:

www.ema.europa.eu

labels.fda.gov